

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

спеціальність (напрямок) _____ 242 «Туризм» _____

спеціалізація _____

факультет _____ Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2017 / 2018 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” серпня 2017 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

старший викладач Волкова Ірина Ігорівна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “ 28 ” серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу і країнознавства

(підпис)

А.Ю. Парфіненко
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету

міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 28 ” серпня 2017 року № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Л.І. Григорова-Беренда

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Туристичні ресурси України” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

_____ першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
_____ (назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності _____ 242 Туризм _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з структурою туристичних ресурсів, формування у студентів знань про туристичні ресурси України, визначення їх впливу на розвиток видової структури туризму та рекреаційно-туристичних комплексів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з структурою рекреаційно-туристичних ресурсів;
- надання інформації щодо природних та культурно-історичних туристичних ресурсів України;
- формування уявлення про вплив туристичних ресурсів на розвиток видової структури туризму та туристичних регіонів країни.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 144.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	

32 год.	Год.
Лабораторні заняття	
год.	Год.
Самостійна робота	
116 год.	164 год.
Індивідуальні завдання	
Курсова робота	

1.6. Заплановані результати навчання – студенти повинні досягти таких результатів навчання: *знати* структуру та підходи до класифікації туристичних ресурсів та основні їх ознаки; географічні ознаки формування туристичних ресурсів України, природні та культурно-історичні туристичні ресурси України; *вміти* давати комплексну оцінку туристичних ресурсів України і її регіонів та визначати їх вплив на розвиток видів туризму в країні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи туристичного ресурсознавства

Тема 1. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі

Методологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Накопичення, упорядкування та аналіз географічної інформації для цілей туризму. Джерела інформації географії туризму.

Методи збору географічної інформації. Опис. Запит інформації. Інвентаризація. Опитування. Шоденниковий метод.

Оціночні методи. Інвентаризаційна таблиця. Туристичний паспорт території. Таблиця детермінант. Бальна бонітировка. Система коефіцієнтів та відносних показників. Нормативний метод.

Методи класифікації в географії туризму. Система індикаторів та класифікаційних ознак, що використовуються в географії туризму.

Методи типології в географії туризму. Критерії типологічного аналізу території для географії туризму. Метод районування. Структурно-логічні моделі О. Бейдика. Рейтингові методи.

Картографічний метод та форми його використання в географії туризму. Класичні туристичні карти. Туристичні картоїди. Ментальні карти.

Тема 2. Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів

Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Умови використання туристичних ресурсів: туристський інтерес та туристське враження. Властивості туристичних ресурсів.

Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Природні та антропогенні ресурси. Підхід П. Дефера: гідром, фітом, літом, антроном. Класифікація О. Бейдика: природно-географічні, природно-антропогенні, суспільно-історичні, «суперточка-тур», гомогенні, латентні, типу «координата».

Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: туристичні блага, туристичні антропогенні ресурси, туристична інфраструктура. Ціннісний підхід: світова природа та культурна спадщина (список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО), національне культурно-історичне і природне надбання, туристичні ресурси місцевого значення. Туристичні ресурси в сучасних світових та національних конкурсах-проектах: «Нові сім чудес світу», «Нові сім природних чудес світу», «Сім чудес України», «Сім природних чудес України» та ін.

Класифікація туристичних ресурсів та за ступенем використання та за обсягами туристських потоків.

Проблеми освоєння та користування туристичними ресурсами. Реєстр туристичних ресурсів. Кадастр туристично-рекреаційних ресурсів. Паспортизація туристично-рекреаційних ресурсів. Економічна, соціальна та екологічна оцінка туристичних ресурсів. Гранично допустимі щільність та гранично допустиме навантаження.

Тема 3. Структура рекреаційно-туристичних ресурсів

Природні туристичні ресурси. Природно-географічні ресурси: спелеологічні, орографічні, кліматичні, гідрологічні (приморські, річкові, озерні, водосховищні, каналні). Природно-антропогенні ресурси природного та антропогенного походження.

Культурно-історичні туристичні ресурси: археологічні, історичні, архітектурно-містобудівні, документознавські, мистецькознавські.

Суспільно-історичні ресурси: архітектурно-історичні, біосоціальні, події. Трансресурсні об'єкти: гомогенні та парарекреаційні. Суперточка-тур.

Тема 4. Природні туристичні ресурси

Орографічні туристичні ресурси. Географічна оцінка рельєфу. Туристична привабливість гір, гірських хребтів, височин, низовин, карстових печер. Ландшафтні

туристичні ресурси. Пейзажна естетика, живописність та різнохарактерність ландшафту як туристичного ресурсу. Ландшафтні парки.

Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Різновиди кліматичних ресурсів. Характеристика комфортних кліматичних умов: середньодобова температура повітря впродовж певного періоду часу, сніговий покрив, режими ультрафіолетової радіації, іонізації повітря, атмосферного тиску, вологості повітря, опадів, переміщення повітряних мас. Мікроклімат сольових шахт та печер. Кліматичні курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Характеристика океанів, морів, озер, річок як туристичних ресурсів. Узбережжя як атрактивна туристична зона. Характеристика та види пляжів. Купальний сезон. Гідрологічні та гідротехнічні водні об'єкти та їх туристична привабливість: аквапарки, водосховища, стави, водоспади. Джерела, витoki річок.

Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Характеристика мінеральних вод, грязей та озокериту. Бальнеологічні та бальнеогрязеві курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Туристична привабливість лісів, лісостепу, степу, боліт. Природні ландшафти. Паркові зони, заказники та ботанічні пам'ятки природи як атрактивні туристичні об'єкти. Туристична привабливість представників флори і фауни.

Ресурси природно-заповідного фонду. Географія природних біосферних заповідників, національних природних парків.

Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів: парки пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанарії. Мисливські угіддя. Мисливська фауна.

Тема 5. Культурно-історичні ресурси туризму

Культурна спадщина як ресурс туризму. Її матеріальні і нематеріальні складові. Фактори, що визначають туристський інтерес до культурно-історичних цінностей дестинації.

Географічна оцінка археологічних туристичних ресурсів. Туристична привабливість археологічних пам'яток України, Європейського регіону, світу. Архітектурні туристичні ресурси. Туристична привабливість архітектурних пам'яток України, Європейського регіону, світу.

Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв. Та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як

ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси.

Етнічні та етнографічні ресурси. Туристський інтерес до етнографічних особливостей населення. Пам'ятки етнографії, що відображають етнічні та культурно-побутові процеси народів дестинації. Етнічна культура. Традиційні промисли та ремесла.

Подієві ресурси. Види подієвих ресурсів та їх географічна характеристика.

Сучасні види культурно-історичних ресурсів. Географія найбільш атрактивних культурно-історичних ресурсів України, Європейського регіону, світу.

Розділ 2. Туристичні ресурси України

Тема 1. Природно-географічні туристичні ресурси України

Спелеологічні туристичні ресурси. Орографічні туристичні ресурси. Кліматичні туристичні ресурси. Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. Бальнеологічні туристичні ресурси. Рослинні туристичні ресурси. Фауністичні туристичні ресурси.

Тема 2. Природно-антропогенні туристичні ресурси України

Природоохоронний фонд України. Найзначніші об'єкти природно-заповідного фонду України. Біосферні заповідники. Природні заповідники. Національні природні парки. Ботанічні сади. Дендрологічні парки. Зоопарки. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Тема 3. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України

Археологічні ресурси. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. Печерні міста та скальні монастирі. Пам'ятки часів Київської русі. Культові пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. Фортифікаційні споруди Пам'ятки садово-паркового мистецтва. Пам'ятки цивільної архітектури. Архітектурні комплекси міст. Музеї. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини.

Біосоціальні туристичні ресурси України. Визначення поняття біосоціальних туристичних ресурсів. Структура біосоціальних туристичних ресурсів. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України.

Подієві туристичні ресурси України. Визначення поняття подієвих туристичних ресурсів. Структура подієвих туристичних ресурсів. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. Найзначніші подієві туристичні ресурси України.

Тема 4. Трансресурсні об'єкти

Поняття гомогенних РТР. Гомогенні РТР в Україні. Території розселення національних меншин. Поняття і структура парарекреаційних РТР. Парарекреаційні РТР в Україні. Сутність поняття суперточка-тур. Об'єкти рангу суперточка-тур в Україні.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи туристичного ресурсознавства												
Тема 1. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	8	2	2			4	10	1				9
Тема 2. Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	8	2	2			4	10	1				9
Тема 3. Структура рекреаційно-туристичних ресурсів	8	2	2			4	10	1				9
Тема 4. Природні туристичні ресурси	8	2	2			4	10	1				9
Тема 5. Культурно-історичні ресурси туризму	8	2	2			4	10	1				9
<i>Разом за розділом 1</i>	<i>40</i>	<i>10</i>	<i>10</i>			<i>20</i>	<i>50</i>	<i>5</i>				<i>45</i>
Розділ 2. Туристичні ресурси України												
Тема 1. Природно-географічні туристичні ресурси України	50	10	10			30	45	5				40
Тема 2. Природно-антропогенні туристичні ресурси України	18	4	4			10	17	2				15
Тема 3. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України	32	6	6			20	28	3				25
Тема 4. Трансресурсні об'єкти	10	2	2			6	10	1				9
<i>Разом за розділом 2</i>	<i>110</i>	<i>22</i>	<i>22</i>			<i>66</i>	<i>100</i>	<i>11</i>				<i>89</i>
Курсова робота	30					30	30					30
Усього годин	180	32	32			116	180	16				164

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	2
2	Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	2
3	Структура рекреаційно-туристичних ресурсів	2
4	Природні туристичні ресурси	2
5	Культурно-історичні ресурси туризму	2
6	Природно-географічні туристичні ресурси України	10
7	Природно-антропогенні туристичні ресурси України	4
7	Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України	6
8	Трансресурсні об'єкти	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	4
2	Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	4
3	Структура рекреаційно-туристичних ресурсів	4
4	Природні туристичні ресурси	4
5	Культурно-історичні ресурси туризму	4
6	Природно-географічні туристичні ресурси України	30
7	Природно-антропогенні туристичні ресурси України	10
8	Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України	20
9	Трансресурсні об'єкти	6
10	Курсова робота	30
	Разом	116

6. Індивідуальні завдання

Курсова робота на тему: «Туристичні ресурси однієї з областей України (на вибір)». Об'єм роботи – 30-35 стор. Структура – вступ, 2 розділи (1 – теоретичні основи туристичних ресурсів, 2 – аналіз туристичних ресурсів області), висновки, література, додатки.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі усних відповідей на семінарських заняттях; виступах з презентаціями; письмового експрес-контролю; тестових завдань; виконання творчих завдань; виконання індивідуальної (курсової) семестрової роботи. Підсумковий контроль – екзамен у вигляді комплексного тесту.

8. Схема нарахування балів

підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2			Курсова робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом
	T1	T2	T3			
5	10	5	10	30		60
					40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Архітектурна спадщина України. Вип.4: Проблеми стилізового розвитку архітектури України / За ред. В. Тімофієнка. - К., 1997.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія.- К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001.
3. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: Навчальний посібник. – 2-ге видання перероб. та допов. – К.: Альтерпрес, 2010.
4. Коротун І.М., Коротун С.І. Природні ресурси України. - Рівне, 2000.
5. Кузик С.П. Географія туризму. - К.: Знання, 2011
6. Леоненко В.Б., Стеценко М.П., Возний Ю.М. Атлас об'єктів природно- заповідного фонду України. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2003.
7. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України. К., 2007.
8. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення: Довід. - К., 1999.
9. Рутинський М.Й. Географія туризму України. Навчально-методичний посібник: Вид. 2-ге, - К.: Центр навчальної літератури, 2004.
10. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: Навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007.
11. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006.
12. Туристичні ресурси України. Зб. наук. статей / Наук. ред.. О.І. Лугова. - К., 1996.
13. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. - Івано- Франківськ, 2007.

Допоміжна література

1. Багрова Л.А., Подгородецкий П.Д., Тымчинский В.И. Природно- рекреационные ресурсы Украины и пути их рационального использования. // 1У съезд геогр..о-ва УССР: Тез. докл.. – К., 1980.
2. Дублянський В.Н., Ломаєв А.А. Карстові печери України. - К, 1980.
3. Заставний Ф.Д. Фізична географія України: Підручник. – Львів, 1997.
4. Игнатенко А.Н. Рекреационная оценка природных условий Черновицкой области УССР // Эконом.география. – 1984. - № 36.
5. Крачило Н.П. География туризма: Учеб. Пособие. – К., 1987.
6. Орлов О.О., Сіренко С.П., Подобайло А.В., Сесін В.А. Заповідна Житомирщина. – К.: Фітосоціоцентр, 2001.
7. Оптимізація природно-заповідного фонду України. – 1994. – Вип.1.
8. Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи. – Луцьк: Настир'я, 1998.
9. Пам'ятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР: В 4 т / Под ред. Н.Л. Жарикова. - К., 1983 – 1986..
10. Пам'ятники истории и культуры Украинской ССР: Катал. –справ. - К., 1987.
11. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., СОЛОДКИЙ В.Д., МАСІКЕВИЧ Ю.Г. та ін..Заповідна справа. – Харків: НТУ «ХП», 2002.
12. Федунь О.В. Бальнеологічні ресурси Прикарпаття. – Львів: ВНТЛ, 1999.
13. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: Навч. посіб.. – Львів, 1999.
14. Юрківський В.М. Соціально-культурний потенціал столиці і обласних центрів України // Вісн. Київ. Ун-ту. Географія. – 1995. – Вип.. 41.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення